

Cvičení ZÓNA 2019

Ve dnech 10. až 12. června 2019 se uskutečnilo cvičení orgánů krizového řízení ZÓNA 2019, které bylo zaměřeno na procvičení činností vybraných ústředních a územních správních úřadů, orgánů krizového řízení Jihočeského kraje, obcí s rozšířenou působností, obcí, složek integrovaného záchranného systému (IZS) a dalších subjektů při řešení mimořádné události vzniklé v souvislosti se simulovanou radiační havárií na Jaderné elektrárně Temelín.

Cílem cvičení ZÓNA 2019 bylo procvičit základní dokumentaci k řešení radiační havárie, činnost orgánů krizového řízení při plnění vybraných úkolů ochrany obyvatelstva podle Vnějšího havarijního plánu Jaderné elektrárny Temelín při řešení radiační havárie, systém audio-video konference mezi Ministerstvem vnitra-generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky (MV-GŘ HZS ČR), Státním úřadem pro jadernou bezpečnost a Krizovým štábem Jihočeského kraje. Dále procvičit aktivaci a činnosti radiační monitorovací sítě se zapojením leteckých skupin, mobilních skupin a měřících laboratoří. Cílem cvičení bylo procvičit také činnost organizace havarijní odezvy Jaderné elektrárny Temelín a komunikačních toků se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost, operačním a informačním střediskem (OPIS) MV-GŘ HZS ČR a OPIS HZS Jihočeského kraje při vzniku a průběhu radiační havárie. Samotné procvičení krizových štábů bylo zaměřeno na procvičení vybraných praktických úkolů při řešení radiační havárie.

Cvičení mělo prověřit schopnost orgánů krizového řízení aktivně reagovat na jednotlivé úkoly při řešení mimořádné události typu radiační havárie a aktuálnost Vnějšího havarijního plánu Jaderné elektrárny Temelín, a to zejména plánů konkrétních činností v návaznosti na plnění stanovených úkolů, případně krizového plánu kraje.

Příprava cvičení

Cvičení probíhalo v souladu s Plánem cvičení orgánů krizového řízení – upřesněného na léta 2019–2021,

schváleným usnesením Bezpečnostní rady státu č. 32 ze dne 18. září 2018, kterým bylo uloženo MV-GŘ HZS ČR ve spolupráci se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost připravit, provést a vyhodnotit toto cvičení. K tomuto účelu byla zřízena skupina přípravy cvičení pod vedením MV-GŘ HZS ČR složená ze zástupců Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, ČEZ, a.s., Policejního prezidia ČR, HZS Jihomoravského kraje a Kraje Vysočina. Skupina přípravy cvičení v rámci své činnosti zpracovala ve spolupráci s dotčenými cvičícími subjekty Plán přípravy, provedení a vyhodnocení cvičení ZÓNA 2019, který schválil ministr vnitra. K formě a struktuře cvičení se uskutečnilo několik dílčích porad na ústřední úrovni.

Pro potřeby cvičení byly stanoveny tři základní linie, které byly na sobě navzájem časově nezávislé a ani cvičební úkoly na sebe vzájemně nenavazovaly:

- 1. linie cvičení:** vznik radiační nehody a havárie na Jaderné elektrárně Temelín, doba provedení – první a druhý den cvičení 10. až 11. června 2019; monitorování radiační situace, doba provedení – druhý den cvičení 11. června 2019
- 2. linie cvičení:** procvičení praktických činností ochrany obyvatelstva a složek IZS – činnost na vstupním a výstupním místě – regulace pohybu osob a techniky do zóny havarijního plánování a činnosti na přijímacím středisku a v místě nouzového ubytování, doba provedení – druhý den cvičení 11. června 2019
- 3. linie cvičení:** činnost Krizového štábu Jihočeského kraje v souvislosti s plněním úkolů ochrany obyvatelstva, doba provedení – třetí den cvičení 12. června 2019.

V rámci přípravy cvičení ČEZ, a.s., ve spolupráci se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost připravil neveřejný scénář radiační nehody a radiační havárie na Jaderné elektrárně Temelín. Pro potřeby praktického procvičení leteckého monitorování Státní úřad pro jadernou bezpečnost projednal podrobně s Policií ČR, Státním ústavem radiační ochrany, v.v.i., a Armádou ČR podmínky leteckého monitorování, včetně průletu zónou havarijního plánování.

Pro zpracování cvičebních úkolů a rozeher cvičení byla ustanovena skupina rozehrů složená ze zástupců MV-GŘ HZS ČR, Policejního prezidia ČR, Státní-

ho úřadu pro jadernou bezpečnost, ČEZ, a.s., a HZS Jihomoravského kraje a Kraje Vysočina. Skupina rozehry vytvořila Plán rozehry cvičení ZÓNA 2019 schválený generálním ředitelem HZS ČR, který obsahoval přehled jednotlivých úkolů a rozehry a k nim možný způsob jejich řešení. S obsahem úkolů a rozehry nebyli cvičící před cvičením seznámeni.

Před samotným cvičením byla provedena odborná příprava nominovaných rozhodčích a moderátorů cvičení. Šoučasně byl nastaven systém komunikace a provedena zkušební videokonference mezi MV-GŘ HZS ČR, Státním úřadem pro jadernou bezpečnost a Jihočeským krajem.

Na krajské úrovni byly zpracovány schváleny hejtmankou Jihočeského kraje Plán provedení cvičení ZÓNA 2019 podmínkách Jihočeského kraje, Dílčí plán provedení cvičení ZÓNA 2019 – Zastavení nouzového přežití evakuovaných. Dílčí plán provedení cvičení orgánů řízení, složek IZS a dalších dočasných subjektů – Procvičení praktických činností na vstupním a výstupním místě. K přípravě cvičení se uskutečnilo v rámci Jihočeského kraje několik pracovních porad se zástupci cvičících subjektů. Při přípravě cvičení se kladl důraz zejména na přípravu krizových plánů kraje a ORP, především na přípravu skupinách a příslušníků ve štábech složek IZS. Jejich odborná příprava probíhala se zaměřením na sladění činnosti s plněním úkolů v souladu s Vnějšími hlavními plány Jaderné elektrárny Temelín. Pozornost při přípravě na cvičení byla věnována plnění úkolů pro druhý den cvičení (2. linie cvičení), které byly naplánovány v úzké součinnosti se složkami IZS a vybranými obcemi s rozšířenou působností. Příprava této části cvičení byla plně v kompetenci Jihočeského kraje.

Průběh cvičení

1. linie cvičení – vznik radiální nehody a radiální havárie na Jaderné elektrárně Temelín

První linie cvičení se týkala rozvoje radiální nehody a havárie na Jaderné elektrárně Temelín podle připraveného scénáře. Dále proběhlo monitorování radiální situace, do kterého byly zapojeny vybrané mobilní skupiny. Pro letecký monitoring byly využity vrtulníky Armády ČR a Policie ČR.

2. linie cvičení – procvičení praktických činností ochrany obyvatelstva

V rámci druhého dne cvičení byly procvičeny činnosti na vstupním a výstupním místě a činnosti na přijímacím středisku a v místě nouzového ubytování.

Činnosti na vstupním a výstupním místě byly zaměřeny na konkrétní provedení úkolů při regulaci pohybu osob a vozidel při vzniku radiální havárie na Jaderné elektrárně Temelín. Tato část cvičení ověřovala funkčnost Plánu regulace pohybu osob a vozidel, který je zpracován pro celé území zóny havarijního plánování a pro pozemní komunikace sloužící jako evakuační. Do uzavřeného prostoru byl povolen vstup a výstup pouze přes dvě stanoviště hlídek Policie ČR u obce Radostná a Dražič na určených pozemních komunikacích. Ověřoval se tak nastavený mechanismus předávání seznamů osob vstupujících do uzavřené zóny, výměna informací mezi vysílající osobou, velitelem zásahu, OPIS HZS Jihočeského kraje, Informačním operačním střediskem Krajského ředitelství Policie Jihočeského kraje a hlídkou policie na vstupním místě. Osoby, které vstupovaly do zóny havarijního plánování, simulovali příslušníci HZS Jihočeského kraje, mobilní skupiny radiální monitorovací sítě, zástupci Krajské veterinární správy Státní veterinární správy pro Jihočeský kraj, Krajské hygienické stanice Jihočeského

ho kraje a Krajského úřadu Jihočeského kraje. Figuranti si připravili vlastní scénář (rozehru), za jakým účelem a za jakých podmínek vstupují do zóny havarijního plánování. Součástí cvičení bylo také provedení odečtu osobních dozimetrů a následná dekontaminace střídacích hlídek policie a jejich zbraní ve vojenském prostoru v Bechyni.

V rámci činnosti na přijímacím středisku a v místě nouzového ubytování si vybrané obce s rozšířenou působností (České Budějovice, Písek a Strakonice) zpořadily a zajistily provoz přijímacího střediska. Obec Záhoří zabezpečila místa nouzového ubytování v souvislosti s plněním jejich úkolů, včetně zajištění nouzového přežití evakuovaných osob se zapojením PANELU nestátních neziskových organizací k poskytování humanitární pomoci. Pro evakuaci byly záměrně vybrány obce a části obcí, pro které jsou určena přijímací střediska v obcích zapojených do cvičení. Součástí této části cvičení bylo svolání a následná činnost krizových štábů vybraných obcí s rozšířenou působností, zabezpečení ubytování evakuovaných v příjmových obcích, příjem a výdej humanitární pomoci evakuovaným, činnost PANELU nestátních neziskových organizací při zabezpečení nouzového přežití evakuovaných v místě nouzového ubytování formou předem připravené rozehry a vedení evidence údajů o přechodných změnách pobytu osob.

3. linie cvičení – činnost Krizového štábu Jihočeského kraje v souvislosti s plněním úkolů ochrany obyvatelstva

V rámci třetí linie cvičení proběhlo dne 12. června 2019 cvičení Krizového štábu Jihočeského kraje a krizových štábů složek IZS (tj. Štáb HZS Jihočeského kraje, Krizový štáb Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje). Úkolem štábů bylo plnit předem stanovené úkoly a rozehry týkající se vybraných úkolů ochrany obyvatelstva.

Tato linie cvičení byla provedena formou úkolů a k tomu daných konkrétních rozehér z ústřední úrovně podle schváleného Plánu rozehér. Úvod do zcela fiktivní situace na Jaderné elektrárně Temelín k daným úkolům probíhal formou videokonferencí, které moderovali zástupci MV-GR HZS ČR a Státního úřadu pro jadernou bezpečnost ze svých pracovišť. Úkoly a rozehry byly krizovému štábu předávány prostřednictvím rozhodčích na místě v obálce a následně zaslány e-mailem. Předávání i rozehry bylo časově koordinováno. Vypracovaný úkol byl krizovým štábem kraje v elektronické podobě zaslán e-mailem zpět na MV-GR HZS ČR na předem určenou adresu. Počet rozehér byl zvolen záměrně vyšší, protože jedním z cílů cvičení bylo uvést krizový štáb do časového stresu.

Krizový štáb kraje plnil celkem čtyři úkoly a 13 rozehér. Úkolem č. 1 pro krizový štáb bylo popsat do tabulky činnost orgánů kraje po obdržení vyzovmívacího formuláře Jaderné elektrárny Temelín o vzniku radiační nehody. Po určitém čase byl zadán úkol č. 2, ve kterém měl krizový štáb definovat činnosti orgánů kraje (krajský úřad, hejtman) a složek IZS s působností na území kraje včetně přípravy na evakuaci do obdržení návrhu na zavedení neodkladných ochranných opatření Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, a to po obdržení informačního formuláře ČEZ ETE o změně kategorie RMU - radiační havárie a po obdržení informačního formuláře ČEZ ETE o ukončení úniku radioaktivních látek do okolí. Krizový štáb navíc řešil rozehry týkající se například zabezpečení zásobování pro základní a mateřskou školu v době ukrytí, výpadek elektrické energie ve vybraných obcích v době ukrytí nebo zdravotní obtíže v zóně havarijního plánování.

V úkolu č. 3 měl krizový štáb zpracovat a podrobně popsat postup evakuace na základě obdržení Návrhu evakuace obyvatelstva v zóně havarijního plánování od ČEZ, a.s., a Návrhu na zavedení neodkladných ochranných opatření od Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Důležité bylo i zpracování veškeré potřebné dokumentace k provedení evakuace, proto byl tento úkol časově náročný a krizový štáb jej doplňoval i v průběhu řešení již dalších zadávaných rozehér.

Rozehry k tomuto úkolu byly tematicky zaměřeny například na leteckou nehodu se zraněním a úmrtím v zóně havarijního plánování nebo odmítnutí evakuace farmy, dokud nebudou zvířata řádně ošetřena, a řešení útěku jatečných byků, kteří se pohybují zrovna v prostoru nástupního místa pro evakuaci.

Další rozehry se týkaly havárie cisterny převážející pohonné hmoty, kontaminace zvířat, kdy se majitelé brání jejich utracení, nebo požadavku japonských turistů na vyzvednutí osobních věcí z místa ubytování v kontaminované oblasti.

Úkol č. 4 byl směřován k nouzovému přežití a úkolem krizového štábu bylo řešit pouze jednu rozehru, která měla zkomplikovat vstup a pobyt v přijímacím středisku.

Na závěr tohoto cvičení proběhla videokonferenčně konzultace k průběhu a organizaci cvičení s Krizovým štábem Jihočeského kraje a Krizovým štábem Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, kde byly sděleny hlavní postřehy z řešení úkolů a rozehér. Následně MV-GR HZS ČR poděkovalo všem cvičícím a ukončilo cvičení ZÓNA 2019.

Postřehy ze cvičení

Cíle cvičení, které se týkaly procvičení vybraných činností krizového štábu kraje, složek IZS, monitorování radiační situace a prověření aktuálnosti plánovací dokumentace byly splněny. Plánované činnosti a úkoly v praktické části cvičení byly provedeny v plném rozsahu a s maximálním nasazením všech cvičících.

Cvičení obsahovalo i nečekané situace, kdy například velitel zásahu, resp. Štáb HZS Jihočeského kraje, vyhodnotil seznam vstupujících osob z Krajské veterinární správy Jihočeského kraje jako neúplný a vrátil ho zpět vysílající osobě k doplnění. Než byl seznam doplněn a dále postoupen hlídce na vstupním místě, nebyly osoby do zóny havarijního plánování reálně vpuštěny.

Druhý den cvičení tiskoví mluvčí neplánovaně řešili reálnou situaci, která se cvičením bezprostředně souvisela. V průběhu probíhajících praktických činností se na OPIS HZS Jihočeského kraje začaly hromadit telefonáty občanů, kteří nezaregistrovali informaci o konání cvičení a dotazovali se, proč se hromadí velké množství techniky IZS na části území Jihočeského kraje. Situaci operátoři volajícím vysvětlili. Zároveň se do řešení zapojila také skupina tiskových mluvčích, kdy mluvčí HZS Jihočeského

kraje po dohodě s mluvčí Krajského úřadu Jihočeského kraje vydaly upozornění pro občany, které opakovaně zveřejnily prostřednictvím webových stránek HZS Jihočeského kraje, Krajského úřadu Jihočeského kraje a na facebooku Jihočeského kraje.

Cvičící si v rámci přípravy na praktické činnosti a následně při jejich reálném provedení ověřili a osvojili postupy, které s jistotou uplatňovali při řešení rozehér. Příkladem je postup při vstupu zasahujících osob do uzavřené zóny havarijního plánování. Jako přínosné a produktivní se jevílo doplnění o praktické činnosti, kdy byl Jihočeský kraj aktivně zapojen do procesu přípravy konkrétního opatření a jeho následného praktického provedení.

Závěr

Na základě podkladů od cvičících zpracuje MV-GR HZS ČR dokument Vyhodnocení cvičení ZÓNA 2019. Jeho obsahem bude posouzení přípravy, průběhu cvičení a naplňování stanovených cílů a úkolů dotčenými subjekty a také přehled opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Tento dokument bude předložen Výboru pro civilní nouzové plánování v závěru roku 2019 ke schválení.

Příprava a provedení cvičení tohoto typu se opět ukázala jako přínosná součást vzdělávání odborníků dotčených subjektů na taktické, operační i strategické úrovni řízení. Ze strany organizátorů cvičení patří všem zúčastněným poděkování za aktivní přístup při přípravě a provedení cvičení.

plk. Mgr. Štěpán KAVAN, Ph.D.,
kpt. Mgr. Lenka NOVOTNÁ,
plk. Ing. Milan BRABEC,
 HZS Jihočeského kraje,
kpt. Ing. Eva MECOVÁ,
 foto kpt. Mgr. Adam HENDRYCH,
 MV-generální ředitelství HZS ČR